

STRESZCZENIE

W centrum zainteresowań znalazła się literacka rama wydawnicza zbiorów kazań pięciu polskich postyllografów XVI stulecia, reprezentujących wyznanie katolickie oraz protestanckie: Mikołaja Reja, Jakuba Wujka, Grzegorza z Żarnowca, Pawła Gilowskiego oraz Marcina Białobrzeskiego. Podstawę analizy stanowiły książki homiletyczne wydane w Polsce w drugiej połowie XVI wieku, w których tytule występował termin „postylla” i które nie były tłumaczeniami prac obcych autorów. Ze względu na szeroki zakres badanego materiału oglądowi poddano wyłącznie druki wytłoczone za życia ich autorów, łącznie 21 woluminów. Szczegółowo omówiono między innymi zawartość następujących elementów ramowych dzieła: tytułatury, kompozycji słowno-wizualnych, listów dedykacyjnych, przedmów, wierszy do czytelnika, mott biblijnych, aprobat cenzorskich, spisów treści. Poza obszarem dociekań znalazły się: żywa pagina, marginalia, erraty i kolofony.

Efekty prac badawczych przedstawiono w sześciu rozdziałach. W pierwszym segmencie dysertacji skoncentrowano się na genezie oraz recepcji czytelniczej poddawanych oglądowi roczników kazań. W kolejnych częściach zaprezentowano, zgodnie z chronologią wprowadzania do obiegu czytelniczego pierwodruków postylli, składniki ramy wydawniczej ksiąg homiletycznych katolickich i protestanckich autorów.

Zestawienie obudowy zbiorów kazań pisarzy reprezentujących dwie zwalczające się konfesje pozwoliło na wykazanie podobieństw i różnic w zakresie ukształtowania ramy postylli. W toku wywodów zwrócono także uwagę między innymi na sposoby zabiegania o protektorów, rekomendowania postylli przyszłym odbiorcom czy prezentacji autora pracy czytelnikom za pomocą wybranych tekstów ramowych.

The literary editorial framework in the 16th-century Polish postils. Selected problems

The literary editorial framework of the sermons collections by five 16th-century Polish postillographers representing Catholic and Protestant denominations: Mikolaj Rej, Jakub Wujek, Grzegorz from Zarnowiec, Pawel Gilowski and Marcin Bialobrzescki has been at the centre of interest. The basis of the analysis has been homiletic books published in Poland in the second half of the 16th century, in whose title the term 'postil' has been found and which have not been the translations of the foreign authors' works. Due to the broad scope of the material studied, only prints embossed during their authors' lifetime, 21 volumes in total, have been subject to research. Among others, the content of the work's following framework elements: a titlature, verbal and visual compositions, dedicatory letters, prefaces, poems to the reader, biblical mottos, censorial approvals, tables of contents has been described in detail. A page header, marginalia, errata and colophons have laid beyond the area of inquiries.

The research effects have been presented in six chapters. The first part of the dissertation has focused on the genesis and reading reception of the sermons yearlies being subject to research. The subsequent parts, according to the chronology of releasing postil first prints to reading circulation, have presented the editorial framework elements of the homiletic books by Catholic and Protestant authors.

The structure comparison of the sermons collections by writers representing two opponent denominations has allowed for the demonstration of similarities and differences in the scope of forming the postil's framework. In the course of the disquisitions attention has also been drawn, among others, to the ways of seeking protectors, recommending a postil to the future recipients or presenting the work's author to the readers by means of the selected framework texts.